

geen critiek —
uitbrengen; het
vertrouwen op
voor weinig geld
levensfeer van

ij voor den oor-
teraire pell zeer
in het milieu,
overgelaten te
arvan geschikt

lijk, omdat de
it een serie las,
rttoont.

van Andersen,
it het moderne
g van het mo-
van een tinnen
de tin, slechts
a pal stond als
geraakt op een
door den gloed
a glimmend tin-
pikzwart pall-
raakt een ver-
erwaardigheids-
verleefd op een
neisje. De liefde
hristelijke over-
d nog te vuiler

omst, tusschen
rengt ons in een
beiden en voor

Het is de ver-
die zij uit gaat
zal zij moeten
n tegenover en
ld om ons heen

leuren zijn ont-
orologische carri-
De brallende

htigen dominee,
zelscholen; de
rden ouderling-
el te laag is in
an brave chris-
naar de wereld
anden van hun
elingen, die op
ze „wereld“ —
brave christen-
ermen en helle
a houden: het
a '80-er anti-

igewisseld met
id, om Rie van
spectief aan te
t Christendom,
door en door

ug, en ook niet
de stroom van
ermoeid, grau-
ijdele, stugge,
chten, als een
este hiervan is
of liever daar-
manist, eerlijk,

oos, verburger-
at, als zoutend
niemand der
itsteekt? Maar
moeten helaas
d beleven, wat
t, trotsch te zijn
i zóó voos, als
orlicht? Stellig
g warmte, nog
eld met elkaar
telijken roman,
geloovig Chris-
t het verschil
lijk gezin niet
van het eerste,
ie.

werelden tegen-
nderwijzer, die
uit heeft mee-
ol, ontviamt in
i, dat hij niet
t schoon.

neer zij op het
ooven, verlaten
ar rijken ver-
i, haar kind als
voor den prijs
van christelijke
er onchristelijk
de plaats der
et de ongeloo-
Karel zich voelt
zijn jonkvrouw

uit de klauwen van een vurigen draak te bevrijden" is even rhetorisch als innerlijk onwaar. Dat Karels poging om met de ziellose, egoïstische, ordinare straatmeid een dragelijk, laat staan een christelijk, huwelijk te leiden moet spaak loopen, spreekt van zelf. Daarom was niet noodig de realistische teekening van sommige scènes, die door hun overbodigheid het boek in alle opzichten schaden, daarvoor is de geweldige „krach“, na de te opgeschreefde orgie der vriendinnen te opgeblazen. Karel raakt noodzakelijk deze vrouw kwijt, daar hij haar nooit bezeten heeft en nooit bezitten zal, omdat zij geen innerlijke waarde heeft meegekregen — de conditio sine qua non opdat hij haar bezitten kan.

Daarmee is ook de loutering vruchteloos en onvolkomen. Want wel leert hij — te laat — inzien, dat zijn verovering een koop, zijn liefde hartstocht en zijn weerstand zwakte is geweest, maar de vernieuwing is niet een vernieuwing des harten, zoals het sprookje aangaf en het Christelijk geloof vereischt. Heeft de schrijfter het zelf gevoeld, en laat ze daarom de vrouw het huis uitvuchten naar een nieuwen „vriend“? Want als Karel, vol berouw, zich heilig voornemt al de elschien die 1 Cor. 13 aan de liefde stelt te voldoen, al zal hij zijn lankmoedigheid, goedertieren, niet afgunstig, zich zelf niet zoekend, al bedekt hij alle dingen en zal hij blijven gelooven, nooit zal hij leven naar Gods Woord, dat hij nu ineenen liefheeft, als zijn zoekende liefde zal zijn, nog verder meegaan met haar, tot haar meest wereldsche vermaken toe. Deze zoekende liefde is een verzaking van Gods eisch, het christelijk huwelijk te stellen onder Zijn tucht. Zijn bekeering mag den humanistischen Bram verwonderd doen staan voor zulk een levend Christendom, de schaduw van het Kruis dat valt over zijn biddende handen blijft dat van een raamkozijn, zoolang zijn offer niet voortkomt uit een gebroken hart, dat voor Gods Woord vreest.

Men moge de goede bedoeling van de schrijfter waardeeren, dat wij met ons geloof, dat Godsge-schenk, in de wereld moeten gaan, in haar boek heeft zij te hoog gegrepen. Zij geeft geen Christelijke oplossing van het probleem Christendom en wereld, omdat zij het verkeerd stelt en daarmee moet falen. Ik heb hier voornamelijk gewezen op de fouten, omdat het boek tweeslachtig is, ook wat de literaire waarde betreft. Naast vele goede passages staan andere die rhetorisch zijn, ingehouden humor wisselt af met plat realisme. Het spijt mij zeer dat ik het zwart moet laten overwegen, Rie van Rossum kan het beter als zij zich beter bezint. Dit is geen aanwinst voor het Christelijk gezin.

Groningen.

H. S.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Hooggeachte Prof. Schilder,

Door mijn vader wordt nog steeds een briefwisseling onderhouden met een Amerikaanschen vriend, met wien hij hier vroeger op de J.V. ging. Op verzoek van mijn vader schreef ik dezen Amerikaanschen broeder een langen brief, handelende over de kerkelijke kwestie. Ik trachtte hierin zoo duidelijk mogelijk en ook zoo objectief mogelijk te zijn.

In één van vaders brieven, vroeg deze hem, of mijn brief niet door hem was ontvangen. Hierop kreeg vader het volgende antwoord, wat ik gedeeltelijk citeer, voorzover het over deze zaak, n.l. de kerkelijke kwestie gaat.

„Dan heeft uw zoon ons heel wat geschreven over de Schilderpartij, de bezwaarden enz. (Hoe hij bij het woord Schilderpartij komt begrijp ik niet. H.) Nu kan ik hierop niet antwoorden omdat ik er van overtuigd ben dat wij daarin niet gelijk denken en ook omdat wij aangeraden zijn door de Redactie van de Wachter, één onzer vroegere leeraars, om ons daar niet mee in te laten. Volgens zijn zeggen, heeft dit bezwaar nog geen reden van bestaan.

Ik ben op de Internationale Synode geweest. Deze Synode werd voorafgegaan door een Calv. Congres... Prof. Aalders van de V.U. te Amsterdam had een rede over Calvinisme en verdraagzaamheid. Vervolgens hoorde ik een rede van Prof. Berkouwer van de V.U. te Amsterdam, over Calvinisme en Humanisme. En zoo waren er nog al verscheidene sprekers.....

Den volgenden morgen begon de Synode en nadat de verschillende bestuursleden waren gekozen, werd een rede aangehoord van Prof. Aalders..... Deze stelde ten slotte de vraag: „De broeders van de Nederlandse Geref. Kerken hebben ons uitgezonden om van uw Synode een antwoord te ontvangen op de vraag: Hebben wij goed gedaan in de zaak tegen Dr Schilder of verkeerd?“ Natuurlijk was dit een zeer netelige vraag, waar wij in onze Kerkbladen voor waren gewaarschuwd en zoo werd er ook geantwoord. Maar hiermede was de vraag niet beantwoord, want al aanstonds vroeg een afgevaardigde van de Presb. Kerk: dat indien deze vraag niet werd beantwoord de Intern. Synode een anderen naam moest kiezen, aangezien de Synode in breedste vergadering bijeen was en alle afgevaardigden daar komen om hun vragen be-

antwoord te zien, althans besproken. Besloten werd de vraag van Prof. Schilder op de agenda te plaatsen en te bespreken als het aan de beurt was. Ik heb deze Synode niet verder meegemaakt“.....

H.

Naschrift. Natuurlijk heeft dr Aalders de kwestie-Schilder NIET behandeld. Want die kwestie raakt de vijf vragen van 1944. Hij heeft die vragen op den achtergrond gewerkt en is terecht gekomen bij het nieuwe crentuur van 1946.

K. S.

CONGRES VAN GEREFORMEERDEN (VRIJGEMAAKT) TOT BEZINNING ONZE POLITIEKE LEVENSHOUDING.

Op dit congres willen wij aan de orde stellen de vraag, wat het kerkelijk conflict met name voor onze verhouding tot de Anti-Revolutionaire Partij inhoudt, of concreet geformuleerd: Zijn wij, of kunnen wij nog lid zijn van de A.R. Partij.

Het valt niet te ontkennen, dat wij met bovenstaande vragen moeite hebben en daarom is het wel goed, dat wij ons er samen op bezinnen.

De A. R. Studieclub „Marnix van St. Aldegonde“ te Schiedam, die het initiatief nam tot het organiseren van een congres als hierboven bedoeld, verzoekt berichten van deelname vóór 21 November a.s. in te zenden aan het secretariaat van de club: J. VAN KATWIJK, J. van Avennestr. 45b, Schiedam.

Het wordt om meerdere redenen wenschelijk geacht dit congres te beperken tot die broeders en zusters, behorende tot de Kerken, die in de Partic. Synode van Zuid Holland wonen.

De datum is vastgesteld op Vrijdag 27 December a.s. en er wordt te Schiedam vergaderd.

Nader bijzonderheden als spreker, onderwerp en vergaderplaats hopen wij U de volgende week bekend te maken.

Namens de A. R. Studieclub
Marnix van St. Aldegonde, Schiedam.
J. van Katwijk, J. van Avennestr. 45b,
Schiedam.

De jeugd naar de padvinderij, en de
band aan de N. J. G.

De synodocratische ds B. Rietveld van Rotterdam-Kralingen hield bijkens De Rotterdammar (14 Sept.) een rede voor den (synodocr.) „Geref. Jeugdraad“ te Rotterdam. Predikanten, leiders, en voorts vele anderen aanwezig. Uit het verslag ontleenen we:

Kennen en belijden is noodzakelijk, maar ook het beleven mag niet ontbreken. Dat vele oprechte Christenjongeren afkeerig zijn van verenigingswerk, verklaarde spr. dan ook uit het feit, dat de Jeugdverenigingen te veel studie-verenigingen zijn geworden, die uitsluitend de jeugd door studie geestelijk en zedelijk willen vormen.

Men verstaat, dat wij deze probleemstelling, zooals de eerste volzin haar teken, verwerpen. „Beleven“ is niets anders dan „kennen en belijden“. Wat zou een jongeman, die graag alles van zijn meisje weten wil, zeggen, als de jongedame verklaarde: me willen kennen, dat is tot daaraan toe, je moet me meer beleven? We gaan verder:

Spr. gaf toe, dat althans deze vorming meer dan ooit noodzakelijk is, maar... studie van principia, zooals dat op de verenigingen gebeurt, is slechts een onderdeel van die vorming. Principieel geestelijk-zedelijke vorming eischt allereerst, dat er een gemeenschap zij van jonge Christenen, die hun gehoorzaamheid aan Christus en aan elkaar als eerste principe beschouwen.

De GEMEENSCHAP met leeftijdsgenooten heet hier dus een „allereerste“ vereischte voor principieel-geestelijk-zedelijke vorming. Eén alleen kan het niet meer aan; twee of drie ook niet. Maar wij meenen, dat desnoods het getal van den meedoenden kring secundair is; voor principieele vorming is de studie, die aan het Woord, en dús aan de belijdenis bindt, allereerste voorwaarde.

Maar de spreker, zoo lezen we, bleef op die gemeenschap den nadruk leggen:

Men moet een gemeenschap krijgen, waarin de Christelijke sfeer leeft, waarin de één den ander uitnemender acht dan zich zelf, een gemeenschap, waarin de ethische geboden, zooals die door Jezus en de Apostelen gegeven worden, worden beoefend, zooals: dienst aan elkaar, zelfverloochening, rechtvaardigheid, waarheid, reinheid. Er zal onderlinge tucht moeten worden geoefend. Dit zal leiden tot de diepere geestelijke vragen van zonde en genade van het Koninkrijk Gods, tot staatkundige en maatschappelijke vragen. In die gemeenschap zal plaats moeten zijn voor alle karakter en allen aanleg. Zoolvel het kunstzinnige, het intellectuele, als het sportieve type zal zich moeten kunnen ontploffen.

Gemoraliseer dus, zonder ethiek (want „ethiek“ beteekent maar weer „studie“, en is dus „intellectualistisch“). Het „doen“ voorop: de kennis van den inhoud des geloofs als kennis-inhoud op den achtergrond. Het gulden-leefregels-boekje, gedrukt op elke willekeurige eenheidspers, kan in het vestzakje, o neen, in het windjak, gestoken, en de bespreking van de tien geboden aan de hand der confessie is veel te

intellectualistisch. Een beetje kerk of religieuze kring spelen, mekaar opvoeden in onderlinge tucht naar de regelen van de eenheidsmoraal der N.J.G., dāt zal leiden tot de kennis van zonde en genade. Niet meer het Woord, maar de clubgeest is het zaad der wedergeboorte.

Nu „de consequentie daarvan“:

De principieel, geestelijk-zedelijke studieverenigingen van het intellectuele type zullen moeten worden tot de principieel geestelijk-zedelijke vormings-gemeenschap van alle typen.

Weet u nu, waar die „principieele“ vorming nu ineens vandaan komt? En hoe er plaats voor overblijft in het agendum?

De weg naar het doel? Padvinderij. Hoor maar:

Volgens spr. zou het wenschelijk zijn, als de Geref. Jeugd-organisaties aan de padvinderij als onderdeel van de Jeugd-centrales een plaats zouden toekennen. Deze padvinderij geve plaats aan allerlei sport- en cultuuroefening. Er is echter een voorwaarde: lidmaatschap van studievereniging en padvinderij zij voor beide verenigingen eisch, opdat de één aan de ander niet ten offer valle. Teneinde hiervoor geschikt jeugdleiders te verkrijgen, make men gebruik van den band met het N.J.G.

De leiders halen we dus uit de N(ederl.) J(eugd-) G(emeenschap). Sluit u aan bij de grossierderij die ze weet te leveren, b.v. de Partij van den Arbeid.....

Straks evenwel is hēel de zaak in slaap, en staat de kerk heelemaal buiten het leven van haar gedoopten. Heeft men nog niet genoeg gezien van de afglijding der jeugd in Amerika en Afrika?

En dan moet ge tegelijk eens hooren, wat dēze menschen — ik denk aan den Jeugdraad — nog weten van gereformeerd dan wel ongereformeerd zijn. Het lid der J. V., dat me het verslag van ds Rietveld's rede toezond, schrijft in zijn begeleidenden brief:

Terwijl van „Vrijgemaakte“ zijde alles wordt gedaan, om op de verenigingen meer aan beginselstudie te doen, komt daar ds Rietveld met het voorstel om van de J.V. een soort padvinderij te maken; en dat in een tijd als dezen, waarin het meer dan noodig is, ons in Gods Woord te verdiepen. En dan dat voorstel om voor goede leiding bij de N.J.G. aan te kloppen!

Ik ben zelf lid van de Geref. Ver. „De Zaaier“. Toen deze vereniging na de bevrijding weer begon te vergaderen, ontstond al spoedig conflict met den synodocratischen kerkeraad, doordat de vrijgemaakte leden niet op een ver. wilden gaan, die onder toezicht stond van een kerkeraad, waarvan zij zich juist hadden losgemaakt en het desbetreffende artikel in het reglement wilden veranderd zien, wat dan ook op de tweede vergadering gebeurde. De synodale leden traden toen voor het grootste gedeelte af. Intusschen bleef onze ver. echter lid van het Jeugdverband.

Enigen tijd later kreeg zij een brief van dat Verband, waarin werd medegedeeld, dat op de laatste gehouden vergadering (waarin onze ver. niet was uitgenodigd), besloten was, „De Zaaier“ als lid te roeyeren als ongereformeerd. Het Jeugdverband vond n.l. dat wij onzen grondslag verlaten hadden, terwijl zij, niet wij aan het artikel „De ver. stelt zich daartoe op den grondslag van Gods Woord en de Belijdenisschriften“, had toegevoegd, „zooals die in de Geref. Kerken in Nederland geïnterpreteerd worden“.

Toen wij daarna met één van de syn. ver. samsprekking verzoekten over de punten, die ons scheidden, kregen wij ten antwoord, dat, waar Professoren het over deze dingen niet eens konden worden, zij zich zeker niet in staat achtten over deze dingen met succes te discussiëren.

En die jeugd wil ds Rietveld nu overgeven in handen van N.J.G.-leiders, al is het dan slechts tot haar eigen leiders het genoeg hebben afgekeken om het werk van ben over te nemen. Het was beter, dat ze eens wat meer Gods Woord gingen oederzoeken, dan dat lid van die padvinderij voor de leden verplicht werd.

Tot zoover onze lezer. We deelen zijn opvatting en lezen met eenigen humor die passage over de INTERPRETATIE (welke, die van '42? of '44? of '46?) der belijdenis. Als ze de belijdenissen niet eens kennen, hoe zullen ze dan achter die honderd-en-één-interpretaties komen?

Professoren zankjes — inderdaad. En de jeugd kiest het leeke broederschap.

K. S.

Het vierde formulier is er heusch.

De O. W. Bouwsma schrijft in „Ons Kerkblad“:

Er is een tijd geweest, dat van synodalistische zijde hevig werd gefulmineerd tegen het aan haar terecht gericht ver-wij, dat aan de bestaande drie formulieren van eenheid een vierde formulier was toegevoegd door de belovende leerspraken 1942 en ginderden voor een deel vervangen door al weer andere uitspraken van 1946. Ook die tijd behoort sinds de Zwolche synode weer tot het verleden, want daar heeft men erkend een vierde formulier te besluiten in de vervangingsformule 1946. Want op die Zwolche synode heeft een der afgevaardigden een voorstel ingediend „dat de synode besluit terwille van de eenheid der kerk van Christus zich te bepalen tot de Drie Formulieren van Eenheid als enig accoord van kerkelijke gemeenschap“. En bovendien hadden ook andere voorgestelde verzoeken de Zwolche vergadering bereikt. Op al die verzoeken moest nu wel een antwoord komen. Het is ook gekomen, maar in afwijpenden zin. In „Gereformeerd Weekblad“ wordt dat rondt meegedeeld: „Het merendeel der synodale leden bleek niet voor een terugkeer tot de bekende formulieren alleen te voelen. Immers kon men, volgens ds S. G. de Graaf, de later toegevoegde uitspraken en verklaringen aanvullende vrucht van geloofsbeslissing noemen.“ Er is dus geen terugkeer tot den ouden grondslag der Gereformeerde Kerken in Nederland.

In „Kerkbode van de Geref. Kerken (onderh. art. 31 K.O.)“ in Drenthe schrijft ds H. Bouma in verband hiermee dan ook:

Uit dit alles is nog eens duidelijk komen vast te staan: 1. De geboden kerken aanvaarden naast de Drie Formulieren